

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto

Liikennejaoston kirjallinen asiantuntijalausuntopyyntö

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen lausunto eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025, Teema: talousarvioesityksen tuomat painotukset ja kipupisteet ml. perusväylänpito ja alempiasteisen tieverkon tilannekuva sekä julkisen henkilöliikenteen ja yhteysalusliikenteen palveluostot

Asia: HE 109/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Varsinais-Suomen Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toiminta-alue kattaa Satakunnan ja Varsinais-Suomen. Vuoden 2025 talousarvioesityksen mukaan alueen perusväylänpitoon osoitetaan noin 145 milj. euron rahoitus. Tällä rahoituksella pystytään riittävästi turvaamaan päivittäinen liikennöitävyys alueen tieverkolla ja hillitsemään tiestön korjausvelkaa. Lisäksi rahoituksella pystytään hoitamaan maantielauttaliikennöinti koko maassa. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen toiminta-alueella erityisenä huolena on siltojen alati kasvava korjausvelka, lisäksi maantieverkon varusteiden ja laitteiden sekä riittävien liikenneturvallisuuksien ja kestävän liikenteen edistämisen osalta toimenpiteet ovat riittämättömiä.

Yhteysalusliikennöinnin vuoden 2025 rahoitus 19,886 milj. euroa on riittävällä tasolla.

Joukkoliikenteen määrärahaa vuodelle 2025 Varsinais-Suomen ELY-keskukselle osoitetaan alustavasti 4,0 miljoonaa euroa, tällä määrärahalla ei pystytäkään turvaamaan liikennöintiä nykyisellä palvelutasolla.

Päällystetyn tiestön kuntoa parannetaan

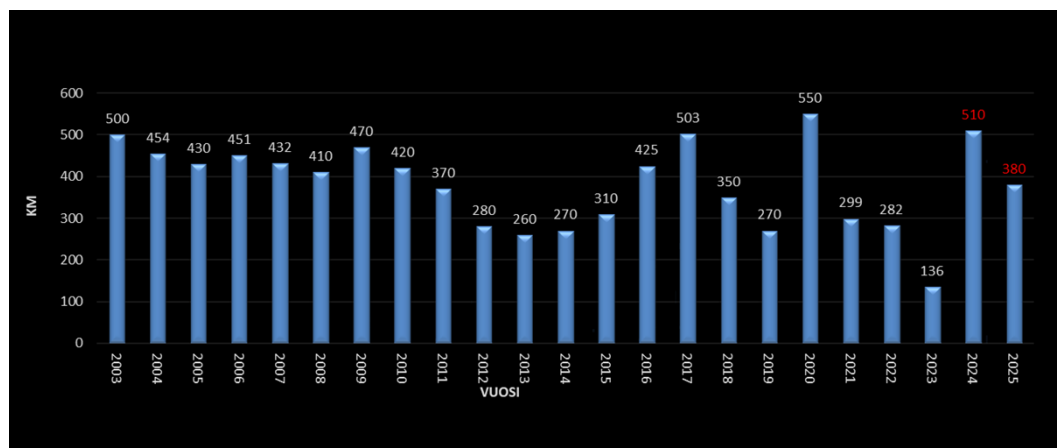
Korjausvelan vähentäminen on keskeistä erityisesti elinkeinoelämän toimintaedellytysten varmistamiseksi, mutta myös liikenneturvallisuuden ja ihmisten toimivan arjen kannalta. Päällystetyn tiestön korjausvelan kasvu pystyttiin kuluvaan vuonna taittamaan. Vuoden 2025 osalta päällystysmäärät jäävät kuitenkin pienemmän rahoituksen ja enemmän rakenteen parantamista vaativien toimenpiteiden takia jonkin verran vähäisemmäksi.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ensi vuoden päällystysohjelma sisältää vilkkaampien teiden lisäksi tätä vuotta enemmän myös vähäliikenteisen tieverkon korjauksia, mutta siellä on viime vuosina korjausvelka nopeasti kasvanut ja tilanteen korjaaminen vaatisi pitkäaikaista panostusta ko. tieverkon kuntoa parantaviin toimenpiteisiin. Kuvassa 1 on esitetty päällystyskilometrien suuret vuosittaiset vaihtelut, ja näiden osalta tulisi pyrkiä vuosittain tasaiseen

16.10.2024

korjausvelan kasvun estävään noin 500 kilometrin pituiseen päällystysohjelmaan. Vuonna 2025 Varsinais-Suomen ELY-keskuksen alueen eli Varsinais-Suomen ja Satakunnan päällystysohjelman pituuden ennakoidaan olevan noin 380 kilometriä. Uudelleen-päällystysten lopullinen määrä on kuitenkin sidoksissa ostovoimaan ja markkinoiden toimivuuteen sekä tehtävien toimenpiteiden rankkuuteen uusiomenetelmällä tehdyn päällystämisen ollessa selkeästi rakenteen parantamista vaativaa päällystämistä edullisempi. Jalankulku- ja pyöräilyväylien päällystyksiä saadaan ensi vuonna toteutettua noin 20 kilometriä. Tämä olisi lähes riittävä päällystysmäärä jalankulku- ja pyöräilyväylille pitkäjänteisesti.

Alueen vilkas- ja keskivilkas tiestö on tällä hetkellä kohtuullisessa kunnossa, mutta erityisesti vilkas tieverkko pysyäkseen kunnossa vaatii aika nopeasti uusia toimenpiteitä. Vähäliikenteisessä tieverkossa taas on paljon korjausvelkaa, laatutason alittavia on ko. tieverkosta lähes viidesosa. Tämän verkon korjaaminen vaatii myös rakenteellisia toimenpiteitä ja vie vuosikausia saada tieverkko optimaaliseen kuntoon. Vuoden 2025 korjausrahaa pystytään jonkin verran ohjaamaan myös tälle verkon osalle, mitä ei kuluvaan vuotta lukuun ottamatta olla viime vuosina juurikaan pystytty tekemään. Tärkeää olisikin pitää vuosien 2024–2025 rahoitustaso myös tulevana vuosina.

Kuva 1. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen alueen päällystysohjelman pituudet 2003–2025 (v. 2024 ja v 2025 arvioita)

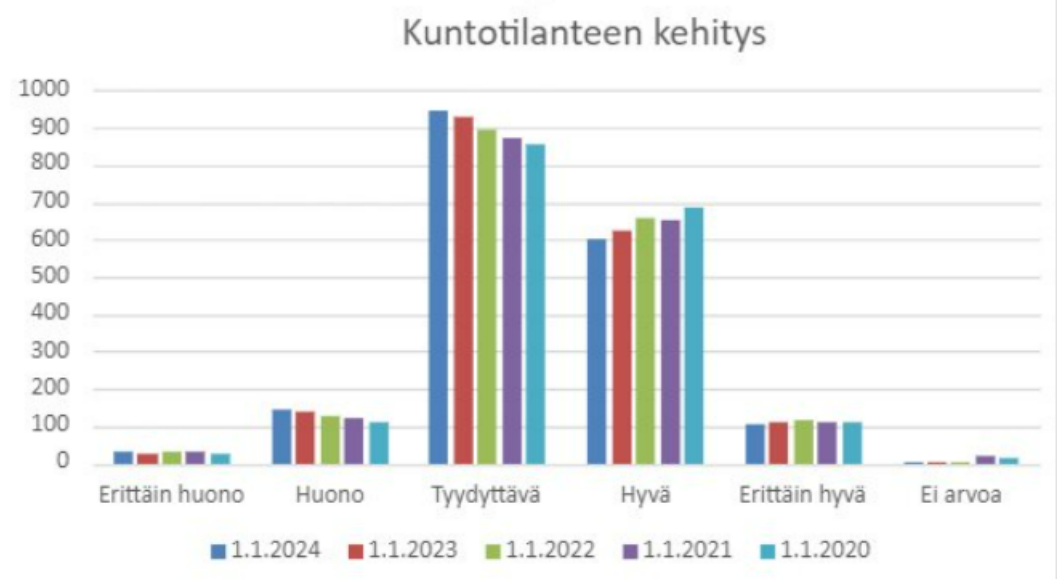
Siltojen korjaustahtia tulisi kiihdyttää

Alueen siltojen kunto heikkenee edelleen korjausikään tulevien siltojen määrän koko ajan kasvaessa (kuva 2). Siltojen peruskorjauksia olisi tärkeä voida toteuttaa riittävästi ja korjaukset tulisi tehdä optimaikataululla eli nykyistä aikaisemmin. Siltojen korjausten viivästyminen lisää pidemmällä tähtäimellä perusväylänpidon kustannuksia. Lisäksi siltojen huonon kunnon vuoksi joudutaan asettamaan rajoituksia liikenteelle aiheuttaen tienkäyttäjille haittaa ja lisäten kuljetuskustannuksia.

Alueellamme korjattavien siltojen määrä kasvaa jatkossa ikäjakauman takia edelleen. Alueellamme on paljon myös tyydyttäväkuntoisia siltoja. Niitä pitäisi päästä korjaamaan optimaikataulussa ennen kuin niistä tulee huonokuntoisia ja korjauskustannuksiltaan selkeästi kalliimpia ja tienkäyttäjille rajoituksia

16.10.2024

aiheuttavia. Erikoispiirteenämme on myös se, että korjausta tai uusimista odottaa useita suuria ja siten kalliita siltoja. Ensi vuoden talousarvioesitys mahdollistaa sillankorjauksia, mutta siltojen ikääntyessä korjaustarpeet jatkuvasti lisääntyessä pitäisi vuosittaista siltojen korjausrahoitusta selkeästi lisätä.

Kuva 2. Varsinais-Suomen ELY-keskuksen siltojen kuntotilanteen kehitys vuosina 2020–2024

Korjausvelkaa on myös varusteissa ja laitteissa, joista alueellamme kiireellisimpinä korjausta odottavat tievalaistukset ja kaiteet. Tievalaistuksen osalta huonokuntoisten valaisimien uusimisella saadaan myös energiansäästöä ja tähän toimintaan pitäisi näinä aikoina pystyä panostamaan enemmän.

Sorateitä hoidetaan, rakenteellisia korjauksia ja palvelutason parantamisia ei pystytä toteuttamaan

Sorateitä hoidetaan viime vuosien tapaan ja niille ei juurikaan pystytä tekemään rakenteellisia korjaustoimia. Sorateiden osalta sään ääri-ilmiöt ovat viime vuosina tehneet sorateiden päivittäisen liikennöinnin turvaamisesta aika ajoin haasteellista. Tienkäyttäjät ovat melko tyytymättömiä soratieverkon palvelutasoon.

Alueellisia pieniä investointeja ei ilman teemarahoituksia ole mahdollista toteuttaa

Alueellisia investointeja, jotka mm. parantaisivat liikenneturvallisuutta ei juurikaan ole mahdollista toteuttaa. Investointirahoituksen olemattomuus heikentää myös reagointia alueen kehittämiseen -ja kestävä liikenteen edistämisen liittyvien tienpitotoimien tekemiseen. MAL-rahoitustakaan ei näyttäisi Turun seudulle kohdistuvan näihin pienempiin investointeihin tukemaan kestävä kehitystä ja liikenneturvallisuutta. Turun kaupunkiseudun MAL-alueen ulkopuolella investointien etenemisenäkymät ovat olemattomat ja oikeastaan ainoa toteutukseen johtava rahoitus on jakovararahoitus.

16.10.2024

Suurten tiehankkeiden toteutusten aloitusta odotetaan

Elinkeinoelämän odotukset myös kehittämishankkeiden toteuttamiselle ovat korkeat, näihin odotuksiin osittain vastataan satamaliikenteen ja laivateollisuuden kannalta keskeisen hankkeen E18 Kt 40 Turun kehätien Raision keskustan kohdan ja Paraisten teollisuuden kannalta merkittävän Mt 180 Kurkela-Kuusisto-yhteyden saadessa toteutusrahoituksensa. Alueella on myös muita suunnitelmavalmiuden puolesta lähellä toteutusta olevia merkittäviä ja tärkeitä kohteita:

- Vt 2 parantaminen Porin keskustassa (k-arvio 72 milj. euroa)
- Vt 8 Laitilan kohta (k-arvio 48 milj. euroa)
- Turun kehätie Naantali-Raisio-hanke (k-arvio 269 milj. euroa)
- Vt 9 Aura-Lieto 4-kaistaistus (k-arvio 67 milj. euroa).

Saaristoliikenteen (maantielautta- ja yhteysalusliikenne) rahoitukset kunnossa

Näiden osalta pystytään hallituksen tekemien kauaskantoisten päätösten nojalla solmimaan pitkäkestoisempia sopimuksia, jolloin on mahdollista mm. saada käyttöön uudempaa ja vähäpäästöisempää kalustoa.

Maantielauttaliikenne (valtakunnallinen toiminto)

Maantielauttaliikennöintiin on vuodelle 2025 varattu riittävä 60 milj. euron rahoitus, jossa nykyhinnoilla on riittävä polttoaineen hinnanvaraus. Vuoden 2024 2. lisätalousarviossa mahdollistettiin 20-vuoden kestoiset maantielauttaliikenteen palvelusopimukset, tämä pitkäjänteisyys luo edellytykset mm. vähäpäästöisemmän kaluston uudistamiselle. Maantielauttaliikenteen pitkäkestoiisiin sopimuksiin on sisällytetty kaloustuudistuksia, joiden käyttöönotto vaatii maantielauttaliikenteen ranta- ja väyläinfraan merkittäviä korjauksia, näihin on ensi vuodeksi osoitettu 5 milj. euroa ja se on riittävä.

Yhteysalusliikenne (valtakunnallinen toiminto)

Yhteysalusliikenteen ostoihin ja kehittämisen on ensi vuodelle osoitettu 19,886 milj. euron määräraha ja se mahdollistaa liikennöinnin järjestämisen ja muutaman laiturin korjauksen. Erinomaista, että aiempaa pidemmillä 15-vuotisilla sopimusvaltuuksilla mahdollistetaan yhteysalusliikenteen kehittäminen, tämä mahdollistaa uudemman ja vähäpäästöisemmän kaluston käytön.

Joukkoliikenteen rahoitustasoa tulisi nostaa

Joukkoliikenteen määrärahaa vuodelle 2025 Varsinais-Suomen ELY-keskukselle osoitetaan alustavasti 4,0 miljoonaa euroa, tällä määrärahalla ei pystytä turvaamaan liikennöintiä nykyisellä palvelutasolla, vaan liikennettä joudutaan supistamaan. Joukkoliikenteen järjestämisen noussut kustannustaso on kasvattanut tilaajan kustannuksia sekä käynnissä olevien hankintojen indeksinousun että uusien kilpailutusten myötä. Vuoden 2024 liikennöinnin kilpailutuksissa on jo nyt pyritty huomioimaan tulevien vuosien riski

16.10.2024

rahoitustasossa ja kustannustason nousussa. Eli hankittavana olevaa liikennettä on supistettu jo hankintavaiheessa, saamatta sillä vielä merkittävää kustannussäästöä. Vuonna 2024 on myös voimassa olevia sopimuksia jouduttu sopeuttamaan määrärahatilanteen takia. Valtionavustuksia kunnille vuonna 2025 myönnetään ainoastaan kaupunkimaisen joukkoliikenteen hankintaan ja rahoitustasoa joudutaan näidenkin osalta laskemaan. Kuntien kehittämishankkeisiin ei myönnetä valtionavustusta vuonna 2025 määrärahatilanteen takia. Tulevina vuosina palvelutason ylläpitäminen edellyttäisi rahoitustason nostoa.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty. Asian on esitellyt toiminnanohjauspäällikkö Pekka Puurunen ja ratkaissut johtaja Tuovi Päiviö.

Jakelu

Kaisa Iso-Sipilä / Eduskunta

Tiedoksi

VARELY: Olli Madekivi, Hanna Lindholm, Timo Bäcklund,

Tämä asiakirja KEHA/71656/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/71656/2024 har godkänts elektroniskt

Hyväksyjä Päiviö Tuovi 16.10.2024 09:44

Esittelijä Puurunen Pekka 16.10.2024 08:41